

Komentar in karta: 2/8 SLA V747.09 'ključavnica'

Vlado Nartnik

1. Gradivo

Za pomen 'priprava, ki zapira kaj tako, da se lahko odpre samo s ključem', knj. *ključavnica* (*â*), se zlasti v osrednjih narečjih uporabljata leksema *ključavnica* in *ključevnica*, medtem ko se starejši obliki *ključenica* in *ključanica* govorita večinoma v vzhodnoslovenskih narečjih in ponekod v koroški in primorski narečni skupini. Nadaljnje različice so še *ključnica* in *ključšenica* ter *klenčanica* in *klenčavnica*, *kleščanica* in *ključčavnica*. Na severovzhodu je zabeležen tudi leksem *vešanka* (kjer gre najverjetneje za pomen 'ključavnica žabica, obešanka') ob izposojenkah *lakat* in *špor*.

Gradivo je pomanjkljivo, saj je vprašanje »ključavnica« v Vprašalnici za SLA uvrščeno med gramatična vprašanja in je namenjeno beleženju razvoja prednaglasnega *u* v izbranih besedah, med njimi v besedi *ključavnica*, ne pa zapisu leksemov za ta pomen.

2. Morfološka analiza

ključenica < **ključ-e-n-ic-a* ← **ključ-i-ti* 'kriviti, upogibati'

ključevnica < **ključ-ev-ъn-ic-a*

ključnica < **ključ-ъn-ic-a*

ključšenica, nejasno, morda **ključ-e-n-ic-a* z možno naslonitvijo na samostalnik **klješč-i* 'klešče'

ključanica < **ključ-a-n-ic-a* ← **ključ-a-ti* 'kriviti, upogibati' (z metatezo **kučl-a-n-ic-a* ≤ **ključ-a-n-ic-a* v T059)

kleščanica, nejasno, morda **ključ-a-n-ic-a* z možno naslonitvijo na samostalnik **klješč-i* 'klešče'

klenčanica, nejasno, morda **ključ-a-n-ic-a* z možno naslonitvijo na glagol *klęč-a-ti* 'kriviti, upogibati'

ključavnica < **ključ-a-v-ъn-ic-a*

ključčavnica, nejasno, morda **ključ-a-v-ъn-ic-a* z možno naslonitvijo na samostalnik **klješč-i* 'klešče'

klenčavnica, nejasno, morda **ključ-a-v-ъn-ic-a* z možno naslonitvijo na glagol *klęč-a-ti* 'kriviti, upogibati'

vešanka < **věš-a-n-ъk-a* ← **věš-a-ti* (< **věš-ja-ti*) 'obešati' ← **věs-i-ti* 'vesiti'

lakat < *(*lakat*)-ъ ← madž. *lakat* 'žabica, ključavnica'

špor < *(*špor*)-ъ ← srvnem. *sparre* 'drog, tram', tudi *sperre* 'zapah, ključavnica' (> nem. *Sperre* 'zapora')